

Handreiking REACH en Arbo

*REACH-informatie ten
behoefte van het Arbobeleid
in bedrijven*

Inhoudsopgave

Inleiding en achtergrondinformatie	3
Overzicht van vragen en antwoorden	4
1 Het veiligheidsinformatieblad (SDS) als het centrale instrument voor de uitwisseling van informatie onder REACH	7
2 Informatie in het (uitgebreide) veiligheids-informatieblad van belang voor het arbeidsomstandighedenbeleid in bedrijven: Risicobeoordeling en afleiding van beheersmaatregelen	11
3 Verband tussen DNEL en Nederlandse wettelijke grenswaarde	16
4 Beheersmaatregelen volgens het veiligheidsinformatieblad en beheersmaatregelen volgend uit de RI&E	19
5 Afwijkende informatie uit REACH	21
6 Autorisatie, vervanging, beperking van het gebruik	23
Bijlage 1 Afkortingen en definities	26

Deze handreiking is opgesteld om werkgevers te helpen bij het bepalen van hun arbobeleid met betrekking tot stoffen die onder REACH vallen. REACH is nieuwe wetgeving, en nog niet alle aspecten zijn volledig uitgekristalliseerd. Het kan zijn dat deze handreiking en/of het beleid van de Inspectie SZW in de loop der tijd aangepast worden vanwege nieuwe ontwikkelingen of nieuwe inzichten.

December 2011

Inleiding en achtergrondinformatie

Er is een sterke relatie tussen REACH en het arbeidsomstandighedenbeleid in een bedrijf. Een belangrijk onderdeel van REACH is immers de kennis over de gevaarseigenschappen van stoffen en de beheersing van de risico's, en de communicatie daarover in de keten. Zonder deze informatie is het vrijwel onmogelijk een goed arbobeleid op het gebied van gevaarlijke stoffen te voeren. Er zijn echter ook belangrijke verschillen tussen REACH en de Arbowetgeving. Eén van de meest in het oog springende verschillen is dat binnen REACH sommige stoffen zijn uitgezonderd van bepaalde verplichtingen. Het Arbobesluit daarentegen bepaalt dat de blootstelling aan alle gevaarlijke stoffen afdoende beheerst dient te worden.

Het huidige overzicht van vragen en antwoorden behandelt de relatie tussen REACH en arbeidsomstandigheden. Het doel is ervoor te zorgen dat de informatie over stoffen die beschikbaar komt onder REACH, effectief wordt gebruikt om de veiligheid en gezondheid op het werk te bevorderen. Het veiligheidsinformatieblad is hierbij het centrale instrument voor de overdracht van informatie op grond van REACH. In deze handreiking wordt hiervoor de Engelse afkorting gebruikt: SDS oftewel safety data sheet. Een ext-SDS is een extended safety data sheet: een SDS met één of meerdere blootstellingsscenario's als bijlage.

Deze handreiking is gericht op de werkgevers, die verantwoordelijk zijn voor veiligheid en gezondheid op het werk. Het is bedoeld om werkgevers in staat te stellen een doeltreffend gebruik te maken van eventuele aanvullende informatie uit REACH voor het nakomen van hun arboverantwoordelijkheden.

Dit overzicht is niet een uitputtende weergave van de relatie tussen REACH en arbeidsomstandighedenbeleid van de werkgever. Wanneer daar aanleiding toe is, kan dit document in de toekomst aangevuld worden. Daarnaast kunt u natuurlijk ook informatie vinden bij de helpdesk REACH: www.reach-helpdesk.nl.

Deze handreiking is gebaseerd op het document "Bekanntmachung 409: Nutzung der REACH-Informationen für den Arbeitsschutz"¹ dat in januari 2010 door de Duitse 'Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin' (BAuA) naar buiten is gebracht. Dat document is door de Inspectie SZW en de afdeling Gezond en Veilig Werken van het Ministerie van SZW vertaald en aangepast aan de Nederlandse situatie.

¹ <http://www.baua.de/Themen-von-A-Z/Gefahrstoffe/TRGS/Bekanntmachung-409.html>

Overzicht van vragen en antwoorden

De kernpunten van dit overzicht van vragen en antwoorden zijn de volgende:

- Welke nieuwe informatie komt onder REACH beschikbaar voor de werkgever?
- Hoe kan deze nieuwe informatie worden gebruikt voor de gezondheid en veiligheid op het werk?
- Wat is de relatie tussen het arbeidsomstandighedenbeleid van de werkgever en de blootstellingsscenario's in het uitgebreide veiligheidsinformatieblad (ext-SDS)?
- Welke informatie zal REACH niet verstrekken?

Het overzicht van vragen en antwoorden heeft geen betrekking op vragen over REACH die geen verband houden met veiligheid en gezondheid op het werk. Informatie hierover kan worden verkregen bij talrijke andere bronnen (zie helpdesk²). Wanneer wordt verwezen naar de indeling en etikettering is dit volgens de terminologie van de CLP-Verordening³ (ook wel EU-GHS genoemd).

1 Het veiligheidsinformatieblad (Safety Data Sheet, SDS) als het centrale instrument voor de uitwisseling van informatie onder REACH

Vraag 1.1:
Wat is er veranderd in het veiligheidsinformatieblad?

Vraag 1.2:
Kan een SDS dat nog niet is aangepast aan het REACH-format worden gebruikt voor de risicobeoordeling door de werkgever?

Vraag 1.3:
Wat is het belang van het registratienummer in het veiligheidsinformatieblad?

Vraag 1.4:
Waarom hebben sommige veiligheidsinformatiebladen geen bijlage?

Vraag 1.5:
Welke informatie moet worden opgenomen in het blootstellingsscenario in de bijlage bij het veiligheidsinformatieblad?

Vraag 1.6:
Er is geen veiligheidsinformatieblad geleverd bij mijn bestelling. Kan ik er nu vanuit gaan dat de stof of het mengsel ongevaarlijk is?

2 Informatie in het (uitgebreide) veiligheidsinformatieblad van belang voor het arbeidsomstandighedenbeleid in bedrijven: Risicobeoordeling en afleiding van beheersmaatregelen

Vraag 2.1:
Welke informatie, die nodig is voor de naleving van de arboverplichtingen, kan worden gevonden in het SDS of het ext-SDS?

Vraag 2.2:
Hoe kan ik controleren of mijn eigen gebruik onder het blootstellingsscenario valt?

Vraag 2.3:
Hoe kan ik controleren of ik aan de voorwaarden voor het gebruik in het blootstellingsscenario voldoe?

Vraag 2.4:
Wat moet ik doen als mijn gebruik niet onder het blootstellingsscenario valt?

² Helpdesk REACH: te bereiken via www.reach-helpdesk.nl

³ Verordening (EG) Nr. 1272/2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:353:0001:1355:NL:PDF>

Vraag 2.5:

Maken de risicobeheersmaatregelen zoals beschreven in het ext-SDS of het blootstellingsscenario een eigen blootstellingsbeoordeling (als onderdeel van de RI&E) overbodig?

Vraag 2.6:

Is de plicht om informatie over een stof te hebben volledig gedekt door de verplichting van de leverancier om informatie te verstrekken onder REACH?

Vraag 2.7:

Is het blootstellingsscenario in het ext-SDS voldoende als documentatie voor de RI&E?

Vraag 2.8:

Is voldaan aan de verplichting om de arbeidshygiënische strategie te volgen, als de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn geïmplementeerd?

Vraag 2.9:

Is voldaan aan de verplichting om de risico's voor werknemers weg te nemen of tot een minimum te beperken, als de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn geïmplementeerd?

Vraag 2.10:

Moet de werkgever de mogelijkheid van substitutie vaststellen, of is substitutie onderdeel van de registratie onder REACH?

Vraag 2.11:

Bevat het SDS alle noodzakelijke informatie voor de keuze en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)?

Vraag 2.12:

Is een beoordeling van de blootstelling nodig om te beoordelen of de Nederlandse wettelijke grenswaarde niet wordt overschreden, indien de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn toegepast?

Vraag 2.13:

Als de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn toegepast, kan dan worden aangenomen dat de DNEL niet wordt overschreden?

Vraag 2.14:

Kan de DNEL worden gebruikt als een referentiewaarde voor goede arbeidsomstandigheden?

Vraag 2.15:

Zijn de maatregelen beschreven in het ext-SDS voor de beheersing van brand- en explosiegevaar voldoende?

3 Verband tussen DNEL en Nederlandse wettelijke grenswaarde

Vraag 3.1:

Welke juridische betekenis hebben Nederlandse wettelijke grenswaarden en de DNEL voor een werkgever?

Vraag 3.2:

Welke stappen moeten worden genomen wanneer de Nederlandse wettelijke grenswaarde afwijkt van de DNEL?

Vraag 3.3:

Wat moet ik doen wanneer er geen Nederlandse wettelijke grenswaarde voor de werkplek is?

Vraag 3.4:

In het SDS staan meerdere DNEL's. Welke moet ik gebruiken?

4 Beheersmaatregelen volgens het veiligheidsinformatieblad en beheersmaatregelen volgend uit de RI&E

Vraag 4.1:

Moet een bestaande RI&E worden herbeoordeeld na ontvangst van een ext-SDS?

Vraag 4.2:

Wat moet de werkgever doen indien de risicobeheersmaatregelen in het ext-SDS niet dezelfde zijn als in de bestaande RI&E?

Vraag 4.3:

Is het toegestaan om risicobeheersmaatregelen toe te passen die afwijken van de risicobeheersmaatregelen beschreven in het ext-SDS?

5 Afwijkende informatie uit REACH

Vraag 5.1:

Voor welke gevaarlijke stoffen zal de werkgever in de toekomst de beschikking hebben over «alle beschikbare en relevante informatie», genoemd in artikel 32 van REACH?

Vraag 5.2:

Welke informatie genoemd in artikel 32 van REACH kan worden gebruikt voor de RI&E?

Vraag 5.3:

Wanneer hoeft een leverancier de stof niet (volledig) te testen?

Vraag 5.4:

Welke gevolgen heeft het voor werkgevers indien in het ext-SDS of in andere informatie is aangegeven dat bepaalde tests achterwege zijn gelaten?

Vraag 5.5:

Welke informatie over stoffen in voorwerpen ontvangt de werkgever?

6 Toelating, vervanging, beperking van het gebruik

Vraag 6.1:

Is gebruik toegestaan van een stof die is opgenomen in bijlage XIV van REACH (lijst van autorisatieplichtige stoffen)?

Vraag 6.2:

Wat zijn de verplichtingen van een werkgever in zijn rol als downstreamgebruiker bij het gebruik van een autorisatieplichtige stof?

Vraag 6.3:

Moet de werkgever aanvullende maatregelen nemen voor de stoffen op de kandidatenlijst van REACH voor autorisatie?

Vraag 6.4:

Is het bestaan van een autorisatie volgens REACH, voldoende om aan de verplichting tot substitutie in de Arboregeling te hebben voldaan?

Vraag 6.5:

Is het gebruik toegestaan van een stof die is opgenomen in bijlage XVII van REACH (beperking van het gebruik)?

Vraag 6.6:

Hoe krijgt de werkgever informatie over autorisaties (stoffen in bijlage XIV) en beperkingen van het gebruik (stoffen in bijlage XVII)?

1 Het veiligheidsinformatieblad (SDS) als het centrale instrument voor de uitwisseling van informatie onder REACH

Sinds 1 juni 2007 moeten veiligheidsinformatiebladen voldoen aan de bepalingen van REACH. In het kader van REACH is het veiligheidsinformatieblad nog belangrijker dan voorheen. Dit geldt met name voor het «uitgebreide veiligheidsinformatieblad» (extended Safety Data Sheet, ext-SDS⁴) vanwege zijn directe link met het chemischeveiligheidsrapport zoals genoemd in REACH. Het ext-SDS bevat in een bijlage één of meer blootstellingsscenario's, die in het kader van de chemischeveiligheidsbeoordeling zijn opgesteld. Sinds 1 juni 2007 moet het veiligheidsinformatieblad voor bepaalde stoffen worden vergezeld van één of meerdere blootstellingsscenario's indien de desbetreffende stof al is geregistreerd⁵ (zie ook vraag 1.4).

Artikel 31 van REACH in samenhang met bijlage II bepaalt dat een veiligheidsinformatieblad moet worden geleverd aan downstreamgebruikers of distributeurs

- wanneer een stof of mengsel voldoet aan de criteria voor indeling als gevaarlijk overeenkomstig Verordening 1272/2008 (stoffen) of Richtlijn 1999/45/EG⁶ (mengsels), of
- wanneer de stof voldoet aan de criteria voor een PBT-stof (persistent, bioaccumulerend en toxisch) of zPzB stof (zeer persistent en zeer bioaccumulerend), of

- wanneer de stof als zodanig of in een mengsel boven bepaalde concentratiegrenzen is geplaatst op de kandidatenlijst voor autorisatieplichtige stoffen die door het ECHA wordt gepubliceerd⁷, of
- op verzoek van een downstreamgebruiker: als een (niet als gevaarlijk ingedeeld) mengsel een stof uit bovengenoemde categorieën bevat boven bepaalde concentraties⁸, of een stof waarvoor een Europese grenswaarde voor de werkplek geldt.

Sommige leveranciers zullen altijd een SDS leveren, ook als de stof of het mengsel ongevaarlijk is. De leverancier moet ervoor zorgen dat het veiligheidsinformatieblad technisch correct en volledig is. Het veiligheidsinformatieblad moet gebruikers in staat stellen om de nodige maatregelen te nemen met betrekking tot de bescherming van de mens, de veiligheid en gezondheid op de werkplek, en het milieu. Aandacht moet worden besteed aan het feit dat iedereen die in de toeleveringsketen een stof gebruikt, moet helpen om het gebruik te identificeren en deze op te nemen in het veiligheidsinformatieblad. Dit geldt voor alle fasen van de levenscyclus van de stof vanaf het vervaardigen tot en met het geïdentificeerde gebruik. De geïdentificeerde risico's en de daaruit voortvloeiende risicobeheersmaatregelen moeten ook opgenomen worden in het veiligheidsinformatieblad.

⁴ Hier wordt ook wel de term eSDS voor gebruikt. In dit document is gekozen voor ext-SDS.

⁵ Zie artikel 23 van de REACH-verordening voor registratiedeadlines

⁶ Per 1 juni 2015 wordt Richtlijn 1999/45/EG vervangen door Verordening 1272/2008.

⁷ http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp

⁸ Zie artikel 31 lid 3 van de REACH-verordening

Tabel 1 Aanvullingen en uitbreidingen van het SDS onder REACH met relevantie voor gezondheid en veiligheid op de werkvloer

Onderdeel van het SDS	Aanvullingen en/of uitbreidingen	Meer informatie in dit factsheet onder vraag:
1.1	Registratienummer	1.3
1.2	Geïdentificeerd gebruik	2.2 – 2.3
2	Identificatie van de gevaren	1.2
4	Eerstehulpmaatregelen	<i>Geen vragen in dit document</i>
5	Brandbestrijdingsmiddelen	2.15
6	Maatregelen bij accidenteel vrijkomen	<i>Geen vragen in dit document</i>
7	Hantering en opslag	2.5; 2.8 – 2.13; 4.1 – 4.3
8.1	DNEL (mens) en PNEC (milieu)	3.1 – 3.3
8.2	Risicobeheersmaatregelen	2.5; 2.8 – 2.13; 4.1 – 4.3
15	Toelating; beperking van het gebruik	6.1 – 6.6
16	Gebruik waartegen de leverancier adviseert	<i>Geen vragen in dit document</i>
Bijlage	Blootstellingsscenario's	1.4; 1.5; 2.2 – 2.7

Om ervoor te zorgen dat de veiligheidsinformatiebladen bruikbaar zijn in de praktijk is het essentieel dat iedereen, van producenten tot gebruikers, alle specifieke informatie in de chemische veiligheidsrapporten en in de veiligheidsinformatiebladen met elkaar deelt, in ieder geval alle informatie over het gebruik, blootstelling en maatregelen voor risicobeheersing.

Vraag 1.1:

Wat is er veranderd in het veiligheidsinformatieblad?

Antwoord:

In vergelijking met de voorgaande bepalingen⁹ heeft REACH de eisen voor veiligheidsinformatiebladen op verschillende punten veranderd¹⁰. De volgorde van de informatie over samenstelling en ingrediënten (nu rubriek 3, voorheen rubriek 2) en over potentiële gevaren (nu rubriek 2, voorheen rubriek 3) is gewijzigd.

Inhoudelijke wijzigingen in de REACH-veiligheidsinformatiebladen die relevant zijn in het kader van gezondheids- en veiligheidsaspecten zijn weergegeven in Tabel 1.

Voor een compleet overzicht van alle nieuwe informatie in een veiligheidsinformatieblad, zie de ECHA-publicatie 'Richtsnoer voor

Downstreamgebruikers'¹¹ en de 'Guidance on the Compilation of Safety Data Sheets'¹².

Vraag 1.2:

Kan een SDS dat nog niet is aangepast aan het REACH-format worden gebruikt voor de risicobeoordeling door de werkgever?

Antwoord:

Ja. REACH voorziet niet in overgangperiodes voor de bepalingen inzake veiligheidsinformatiebladen. Op Europees niveau is echter een overgangperiode tot 1 december 2010 afgesproken. Na deze datum moet ieder SDS aan REACH voldoen. Dit wil echter niet zeggen dat de informatie in het SDS meteen ingrijpend verandert. De gevaarseigenschappen van een stof veranderen niet door de komst van REACH. De informatie in het oude SDS kan dus ook een uitgangspunt zijn voor uw risicobeoordeling. Wel kan het zo zijn dat meer informatie over een stof beschikbaar komt wanneer deze geregistreerd is, bijvoorbeeld blootstellingsscenario's. Deze nieuwe informatie moet u ook betrekken bij uw risicobeoordeling. Wanneer u twijfelt of uw SDS nog up-to-date is vraagt u bij uw leverancier een nieuw SDS op.

⁹ Richtlijn 91/155/EEG

¹⁰ Verordening 453/2010 heeft de eisen in bijlage 2 nog verder aangescherpt

¹¹ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/du_nl.htm hst 4 en verwijzingen daarin

¹² http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/sds_en.pdf, (nog) niet in het Nederlands beschikbaar

Vraag 1.3:

Wat is het belang van het registratienummer in het veiligheidsinformatieblad?

Antwoord:

REACH vereist dat voor stoffen die geregistreerd zijn, het registratienummer wordt vermeld in rubriek 1 van het veiligheidsinformatieblad. Dit geeft aan dat de stof is geregistreerd. Het registratienummer als zodanig betekent niet dat aan verplichtingen van gezondheid en veiligheid op het werk is voldaan. Wel gaan vanaf het moment van registratie de eisen voor het blootstellingsscenario bij het SDS gelden (zie ook vraag 1.4).

De componenten van een mengsel die als gevaarlijk zijn ingedeeld (volgens CLP) moeten worden vermeld onder rubriek 3 van het veiligheidsinformatieblad, evenals hun registratienummers, indien beschikbaar. Hieruit vloeien geen verplichtingen voor de gebruikers van mengsels voort.

Vraag 1.4:

Waarom hebben sommige veiligheidsinformatiebladen geen bijlage?

Antwoord:

Niet alle veiligheidsinformatiebladen hoeven een bijlage te hebben. Alleen die gebruikers in de toeleveringsketen die een chemische veiligheidsrapport op moeten stellen overeenkomstig de artikelen 14 of 37 van REACH, voegen een bijlage toe bij het SDS met de desbetreffende blootstellingsscenario's (uitgebreid veiligheidsinformatieblad (ext-SDS)).

Het chemische veiligheidsrapport behoeft alleen blootstellingsscenario's te bevatten wanneer een stof

- wordt vervaardigd of ingevoerd in hoeveelheden van > 10 ton / jaar per fabrikant / importeur en
- voldoet aan de criteria voor indeling als gevaarlijk of als PBT of zPzB stof.

Daarnaast zijn sommige stoffen uitgezonderd van de registratieplicht, bijvoorbeeld omdat ze zijn opgenomen in bijlage IV van REACH (o.a. bepaalde suikers, water en bepaalde gassen die in de lucht voorkomen), of omdat ze voldoen aan de criteria voor vrijstelling in bijlage V (o.a. stoffen die vrijkomen bij het eindgebruik van een andere stof en een aantal natuurlijke materialen en ertsen). Voor tussenproducten kan volstaan worden met een gedeeltelijke registratie wanneer zij uitsluitend onder

strikt gecontroleerde omstandigheden gebruikt worden (zodat blootstelling kan worden uitgesloten). In deze gevallen zal ook geen chemische veiligheidsbeoordeling gedaan worden, en worden geen blootstellingsscenario's bij het veiligheidsinformatieblad gevoegd.

Er zal over het algemeen nog geen blootstellingsscenario beschikbaar zijn voor stoffen die nog niet zijn geregistreerd (registratietermijnen lopen door tot en met 2018, afhankelijk van de geproduceerde hoeveelheid en de gevaarseigenschappen van de stof).

Ook voor mengsels hoeft niet altijd een blootstellingsscenario te worden bijgevoegd. Volgens artikel 31 lid 7 van REACH moet een downstreamgebruiker (bijvoorbeeld een formuleerder) blootstellingsscenario's en andere relevante informatie toevoegen, wanneer hij zijn eigen veiligheidsinformatieblad voor geïdentificeerd gebruik opstelt. Hij kan ofwel de relevante informatie opnemen in de respectieve rubrieken van het SDS zelf (met name de rubrieken 7 en 8), of hij kan ervoor kiezen de risicobeheersmaatregelen voor een veilig gebruik op te nemen in een blootstellingsscenario in een bijlage bij het SDS.

Het feit dat er geen blootstellingsscenario bij het SDS geleverd wordt, betekent dus niet dat gebruik van de stof op de werkplek niet gevaarlijk is.

Vraag 1.5:

Welke informatie moet worden opgenomen in het blootstellingsscenario in de bijlage bij het veiligheidsinformatieblad?

Antwoord:

Een blootstellingsscenario is de reeks voorwaarden (zowel de operationele voorwaarden als de risicobeheersmaatregelen) waarin wordt beschreven hoe de stof wordt vervaardigd of gedurende de levenscyclus wordt gebruikt, en hoe de fabrikant of importeur de blootstelling van mens en milieu beheerst of downstreamgebruikers aanbeveelt deze te beheersen.

Het blootstellingsscenario bevat ook een schatting van de hoogte van de blootstelling van zowel mens (werknemer) als milieu, en een leidraad voor de gebruiker om te controleren of zijn gebruik eronder valt.

Voor mengsels is een blootstellingsscenario niet verplicht (zie vraag 1.4).

In het 'Richtsnoer voor downstreamgebruikers'¹³ worden voorbeelden van blootstellingsscenario's gegeven en wordt aangegeven hoe u kunt controleren of uw gebruik eronder valt.

Vraag 1.6:

Er is geen veiligheidsinformatieblad geleverd bij mijn bestelling. Kan ik er nu vanuit gaan dat de stof of het mengsel ongevaarlijk is?

Antwoord:

De leverancier is verplicht om een SDS te leveren wanneer de stof of het mengsel voldoet aan één of meer van de voorwaarden genoemd op in de inleiding van hoofdstuk 1 (pagina 6). Hij moet dit in ieder geval bij de eerste levering doen en wanneer het SDS gewijzigd is. Het is niet verplicht een SDS te leveren bij een stof die of mengsel dat niet gevaarlijk is. Het SDS moet fysiek of digitaal geleverd worden voorafgaand aan of gelijk met het product.

Helaas blijkt in de praktijk dat het SDS niet altijd geleverd wordt, zelfs wanneer dat wel verplicht is. Wanneer u geen SDS geleverd krijgt, let dan op de volgende zaken:

- weet u uit ervaring of uit andere bronnen (bv internet) dat de stof of het mengsel (of een component daarvan) gevaarlijk is?
- geeft het etiket informatie over gevaren die aan het product verbonden zijn, bijvoorbeeld gevarenpictogrammen of waarschuwingszinnen?

Wanneer het antwoord op één van beide vragen ja is, dan is de stof of het mengsel wel gevaarlijk, en moet u een SDS opvragen bij uw leverancier. U heeft dit nodig om de juiste beheersmaatregelen te kunnen vaststellen. Wanneer u twijfelt neemt u contact op met uw leverancier.

NB: Sommige stoffen zijn uitgezonderd van (bepaalde verplichtingen uit) REACH, hoewel ze wel gevaarlijk (kunnen) zijn. Bij geneesmiddelen hoeft bijvoorbeeld geen SDS geleverd te worden, en radioactieve stoffen en afvalstoffen zijn helemaal uitgezonderd van REACH. Ook is het mogelijk dat bij bewerking van een product schadelijke stoffen vrij komen, waar ook geen VIB voor geleverd wordt (stoffen zonder eigenaar, zoals lasrook, dieselmotoremissie en kwartsstof).

¹³ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/du_nl.htm hst 5.

2 Informatie in het (uitgebreide) veiligheidsinformatieblad van belang voor het arbeidsomstandighedenbeleid in bedrijven: Risicobeoordeling en afleiding van beheersmaatregelen

Het veiligheidsinformatieblad (SDS) geeft informatie die belangrijk is voor de risico-inventarisatie en voor de vaststelling van risicobeheersmaatregelen. Het uitgebreide veiligheidsinformatieblad (ext-SDS) bevat in een bijlage verdere informatie in de vorm van de blootstellingsscenario's (met daarin beheersmaatregelen).

Wanneer een gebruiker een ext-SDS krijgt, dat wil zeggen een SDS waarin een blootstellingsscenario (als bijlage) is opgenomen, dan moet hij beoordelen of zijn gebruik onder dat scenario valt. De details van een dergelijke beoordeling worden beschreven in het ECHA Richtsnoer voor downstream-gebruikers¹⁴. Indien zijn operationele omstandigheden niet onder een blootstellingsscenario in het ext-SDS vallen, dan kan het zijn dat de downstreamgebruiker aan extra eisen moet voldoen onder REACH¹⁵. In elk geval dient de werkgever (downstreamgebruiker) rekening te houden met de informatie in het SDS en het blootstellingsscenario bij het vaststellen van de risicobeheersmaatregelen in zijn bedrijf.

De volgende informatie in het blootstellingsscenario is in dit verband relevant:

¹⁴ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/du_nl.htm hst 5.

¹⁵ Zie hiervoor ook de volgende documenten: http://echa.europa.eu/doc/reach/du_fs/du_fact_sheet_nl.pdf en http://www.fecc.org/fecc/images/stories/downloads/SHE/dcg_agreed_proposals_uses%20not%20covered%20by%20registration.pdf

- titel van het blootstellingsscenario: de titel kan duiden op toepassingsgebieden (bijvoorbeeld “gebruik in de industrie”), productcategorieën (bijvoorbeeld “coatings”) en het type van gebruik (bijvoorbeeld “verspuiten”);
- voorwaarden voor het gebruik: bijvoorbeeld aard en duur van gebruik van de stof, open of gesloten processen, de gebruikte hoeveelheden, de omgeving waarin de stof wordt gebruikt (grootte van de ruimte, temperatuur), large-scale/small-scale toepassing;
- risicobeheersmaatregelen: bijvoorbeeld lokale afzuiging of ruimteventilatie.

Vraag 2.1:

Welke informatie, die nodig is voor de naleving van de arboverplichtingen, kan worden gevonden in het SDS of het ext-SDS?

Antwoord:

Het SDS en het blootstellingsscenario geven informatie die nuttig is voor het uitvoeren van een risicobeoordeling voor de werkplek, met name voor:

- identificatie van de risico's
- vaststelling van de risicobeheersmaatregelen
- controle van de doelmatigheid van de risicobeheersmaatregelen.

In de rubrieken 7 «Hantering en opslag» en 8 «Maatregelen ter beheersing van blootstelling /

persoonlijke bescherming «, beschrijft het SDS risicobeheersmaatregelen. Grenswaarden en DNEL's (derived no effect level oftewel de door de fabrikant afgeleide dosis waarbij geen gezondheidsschade optreedt) kunnen gevonden worden onder rubriek 8.1 «Grenswaarden» en zijn hulpmiddelen bij het beoordelen van de risicobeheersmaatregelen op de werkplek.

Rubriek 6 en het blootstellingsscenario dat als bijlage bij het SDS geleverd wordt, levert meer informatie, bijvoorbeeld over de verwachte effectiviteit van beschermende maatregelen. Met deze informatie moet rekening worden gehouden bij het opstellen of herzien van risicobeheersmaatregelen in de risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E) inclusief plan van aanpak.

In hoeverre aan eventuele andere eisen moet worden voldaan in de context van de risico-inventarisatie en -evaluatie op het gebied van arbeidsomstandigheden wordt besproken bij vraag 2.5.

Vraag 2.2:

Hoe kan ik controleren of mijn eigen gebruik onder het blootstellingsscenario valt?

Antwoord:

Op basis van de informatie uit rubriek 1.2 van het SDS, «Gebruik van de stof/preparaat», en de informatie in het blootstellingsscenario, dient de gebruiker te controleren of zijn eigen gebruik hieronder valt, en of hij gebruik kan maken van de risicobeheersmaatregelen uit het SDS of het blootstellingsscenario voor zijn eigen RI&E. Ook wanneer het eigen gebruik niet expliciet wordt genoemd in het blootstellingsscenario, kan dit er nog wel onder vallen. In ieder geval dient de gebruiker te controleren of zijn gebruiksomstandigheden identiek of vergelijkbaar zijn met de gebruiksomstandigheden zoals vermeld in het blootstellingsscenario (zie vraag 2.3). In geval van twijfel moet nader onderzoek worden gedaan langs de lijnen van het ECHA 'Richtsnoer voor downstreamgebruikers'¹⁶.

Voor de relatie «eigen gebruik» en «beschrijving van het gebruik in het SDS / korte titel voor het blootstellingsscenario» kan zich een aantal van situaties voordoen. Tabel 2 geeft voorbeelden om na te gaan of het eigen gebruik onder het blootstellingsscenario valt.

¹⁶ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/du_nl.htm hst 5.

In hoeverre aan eventuele andere eisen dan de beheersmaatregelen in het blootstellingsscenario moet worden voldaan in de context van de RI&E wordt besproken bij vraag 2.5.

Vraag 2.3:

Hoe kan ik controleren of ik aan de voorwaarden voor het gebruik in het blootstellingsscenario voldoe?

Antwoord:

In het blootstellingsscenario zijn de gebruiksomstandigheden beschreven door een aantal variabelen die de blootstelling bepalen (bijvoorbeeld gebruikte hoeveelheid van een stof, concentratie, temperatuur, frequentie). De risicobeheersmaatregelen zijn ook opgenomen. In de eenvoudigste situatie zijn alle variabelen van het beschreven blootstellingsscenario identiek aan die van het eigen gebruik.¹⁷

Als sommige van uw toepassingsomstandigheden verschillen van die in het blootstellingsscenario kunt u mogelijk toch binnen de voorwaarden van het blootstellingsscenario blijven. Soms kunnen afwijkende variabelen worden gecompenseerd door andere variabelen. De mogelijkheid van het veranderen van de individuele parameters, wordt «scaling» genoemd en is beschreven in de richtsnoeren voor REACH¹⁸.

In het laatste onderdeel van het blootstellingsscenario geeft de leverancier aanwijzingen hoe u dit kunt doen, bijvoorbeeld door het benoemen van het model waarmee het blootstellingsscenario is opgesteld. U kunt dan met dezelfde methode nagaan of het gebruik nog steeds veilig is als u in het kader van uw RI&E een risicobeheersmaatregel uit het blootstellingsscenario vervangt door een andere maatregel, of wanneer u een maatregel weglaat of juist toevoegt¹⁹.

Veel branche-organisaties verzorgen ook trainingen op dit gebied.

¹⁷ Door ECHA is een standaardsysteem opgesteld om een gebruik te beschrijven met behulp van de volgende indeling: gebruiksector (SU), chemische productcategorie (PC), procescategorie (PROC), milieu-emissie categorie (ERC) en voorwerpcategorie (AC). Meer hierover is te vinden op http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/information_requirements_r12_en.pdf
¹⁸ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/information_requirements_part_g_en.pdf, Bijlagen 1 en 2
¹⁹ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/information_requirements_part_d_nl.pdf, paragraaf D.8.2, p 66-67

Vraag 2.4:

Wat moet ik doen als mijn gebruik niet onder het blootstellingsscenario valt?

Als uw gebruik niet onder het blootstellingsscenario valt hebt u een aantal mogelijkheden:

- Het gebruik in overeenstemming brengen met het blootstellingsscenario, bijvoorbeeld door het toepassen van de daar genoemde beheersmaatregelen; u dient hierbij te blijven voldoen aan de verplichtingen voor de RI&E (zie vragen 2.7 – 2.15).
- Uw leverancier vragen om van uw gebruik een ‘geïdentificeerd gebruik’ te maken en hiervoor een blootstellingsscenario op te stellen²⁰. In de tussentijd mag u de stof niet gebruiken of dient u op basis van een eigen RI&E maatregelen te selecteren (Arbowetgeving);
- Een andere leverancier kiezen, die uw gebruik wel heeft opgenomen in zijn blootstellingsscenario’s;
- Uw eigen chemischeveiligheidsbeoordeling opstellen (in artikel 37 lid 4 van REACH staat genoemd wanneer dit vereist is) en aan de hand hiervan de beheersmaatregelen vaststellen²¹. Wanneer een chemischeveiligheidsbeoordeling volgens REACH niet vereist is, bent u op grond van de Arbowetgeving toch verplicht om maatregelen vast te stellen aan de hand van uw eigen RI&E;
- Het gebruik van de stof of het mengsel staken.

Meer informatie over de verschillende mogelijkheden is te vinden in het document dat is opgesteld door de Europese koepelorganisatie van handelaren in chemische producten²². Ook ECHA heeft hierover een fact sheet met een stappenplan opgesteld²³.

Vraag 2.5:

Maken de risicobeheersmaatregelen zoals beschreven in het ext-SDS of het blootstellingsscenario een eigen RI&E overbodig?

Antwoord:

Nee, maar het blootstellingsscenario levert waardevolle informatie voor de risicobeoordeling en voor de identificatie van gezondheids- en veiligheidsmaatregelen.

²⁰ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/du_nl.pdf hoofdstuk 8

²¹ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/du_nl.pdf hoofdstuk 7

²² http://www.fecc.org/fecc/images/stories/downloads/SHE/dcg_agreed_proposals_uses%20not%20covered%20by%20registration.pdf

²³ http://echa.europa.eu/doc/reach/du_fs/du_fact_sheet_nl.pdf

Alleen wanneer het eigen gebruik precies overeenkomt met dat in het blootstellingsscenario kunt u het scenario gebruiken als schatting van de blootstelling. De beheersmaatregelen in het ext-SDS zijn vaak niet rechtstreeks bruikbaar (zie vraag 2.7 – 2.15).

Vraag 2.6:

Is de plicht om informatie over een stof te hebben volledig gedekt door de verplichting van de leverancier om informatie te verstrekken onder REACH?

Antwoord:

Nee. Een leverancier is verplicht het SDS te leveren bij stoffen die voldoen aan de criteria die in artikel 31 lid 1 van REACH genoemd worden (zie vraag 1.4). Voor andere stoffen is dit geen verplichting, maar kunt u vaak wel een SDS opvragen. Als uw leverancier geen SDS levert (zelfs al is dit verplicht) moet u er toch één op vragen om de informatie te kunnen gebruiken in uw eigen risicobeoordeling. Bovendien bent u volgens artikel 36 van REACH ook verplicht deze informatie in uw bezit te hebben.

Bepaalde groepen stoffen zijn uitgezonderd van (bepaalde verplichtingen onder) REACH, terwijl het wel noodzakelijk is om informatie over deze stoffen in uw RI&E op te nemen (denk bijvoorbeeld aan lasrook, dieselmotoremissie en afvalstoffen). Ook is het mogelijk dat tijdens het gebruik van stoffen andere stoffen gevormd worden, of dat stoffen vrijkomen uit een voorwerp. Ook hierover moet u informatie hebben.

Vraag 2.7:

Is het blootstellingsscenario in het ext-SDS voldoende als documentatie voor de RI&E?

Antwoord:

Meestal niet. Het blootstellingsscenario kan een risicobeoordeling zijn die bij het product geleverd wordt, zie ook vraag 2.5. Echter, in het algemeen zal de RI&E specifiekere moeten ingaan op de eigen bedrijfsomstandigheden. De RI&E moet ook informatie bevatten over beoordelingen van de effectiviteit van de risicobeheersmaatregelen, bijvoorbeeld ventilatiecapaciteit in de eigen bedrijfssituatie, onderhoud en keuringen en waar de verantwoordelijkheden belegd zijn. Ook houdt het ext-SDS meestal geen rekening met het gebruik van meerdere stoffen of mengsels, terwijl dit in bedrijven juist vaak voorkomt. Deze combinatie-blootstelling zult u zelf moeten beoordelen.

Vraag 2.8:

Is voldaan aan de verplichting van de risicobeheersmaatregelen volgens de arbeidshygiënische strategie, als de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn geïmplementeerd?

Antwoord:

Niet altijd. De werkgever moet altijd controleren of de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS in overeenstemming zijn met de bepalingen in het Arbobesluit, zoals het volgen van de arbeidshygiënische strategie en bepalingen voor specifieke (groepen van) stoffen, zoals de minimalisatieverplichting voor blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene stoffen.

Vraag 2.9:

Is voldaan aan de verplichting om de risico's voor werknemers weg te nemen of tot een minimum te beperken, als de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn geïmplementeerd?

Antwoord:

Slechts ten dele. Het ext-SDS informeert over

- geschikte werkmethoden;
- geschikte arbeidsmiddelen en bijbehorende handelwijzen;
- het beperken van de duur en de mate van blootstelling.

Daarnaast moet de werkgever controleren in hoeverre zijn bedrijfsomstandigheden vereisen dat aanvullende maatregelen worden genomen. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan het nemen van maatregelen om explosiegevaar te beperken of het aanbieden van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.

Vraag 2.10:

Moet de werkgever de mogelijkheid van substitutie vaststellen, of is substitutie onderdeel van de registratie onder REACH?

Antwoord:

De registratie onder REACH bevat geen analyse van de substitutiemogelijkheden. Dit betekent dat de werkgever zelf de mogelijkheden van vervanging door een niet- of minder schadelijke stof zoals bedoeld in de Arboregelgeving moet analyseren en doorvoeren. Wanneer het mogelijk is om een gevaarlijke stof te vervangen, dan bent u daartoe op grond van de Arboregelgeving verplicht.

Vraag 2.11:

Bevat het SDS alle noodzakelijke informatie voor de keuze en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)?

Antwoord:

Nee, het SDS bevat alleen informatie over de geschiktheid van de PBM's voor stof- en mengspecifieke risico's, zoals gevraagd in rubriek 8, bijvoorbeeld van het type materiaal waarvan het PBM is gemaakt en de maximale tijd van gebruik. Informatie over het schoonmaken, het onderhoud en de opslag van de PBM's komen van de PBM leverancier en uit de wettelijke voorschriften. Ook moet u rekening houden met de specifieke gebruiksomstandigheden in het eigen bedrijf (zoals de geschiktheid bij bedrijfspecifieke mengsels) en de persoonlijke voorkeuren en geschiktheid van werknemers.

Vraag 2.12:

Is een beoordeling van de blootstelling nodig om te beoordelen of de Nederlandse wettelijke grenswaarde niet wordt overschreden, indien de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn toegepast?

Antwoord:

Ja. Over het algemeen wordt het blootstellingsscenario afgestemd op de DNEL. U moet dus allereerst controleren of deze niet afwijkt van de grenswaarde. In de tweede plaats hangt de effectiviteit van de risicobeheersmaatregelen ook af van de bedrijfsomstandigheden en de technische staat (zoals van een afzuigstelsel). Indien nodig, moet de blootstelling bepaald worden (door middel van metingen of een geschikte kwantitatieve schatting) om de doeltreffendheid van de risicobeheersmaatregelen vast te stellen. In ieder geval mag de Nederlandse wettelijke grenswaarde niet worden overschreden (zie ook vraag 3.1).

Vraag 2.13:

Als de risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS zijn toegepast, kan het dan worden aangenomen dat de DNEL niet wordt overschreden?

Antwoord:

De risicobeheersmaatregelen uit het ext-SDS moeten volgens REACH garanderen dat de DNEL niet wordt overschreden. Dit is echter geen ontheffing van de verplichting van de werkgever om de doeltreffendheid van de risicobeheersmaatregelen te controleren op de manier zoals vereist in de Arboregelgeving. De

effectiviteit van ventilatie is bijvoorbeeld afhankelijk van de specifieke bedrijfsomstandigheden. Hierbij moet ook gecontroleerd worden of de Nederlandse wettelijke grenswaarde niet wordt overschreden (zie ook vraag 2.14).

Vraag 2.14:

Kan de DNEL worden gebruikt als een referentiewaarde voor goede arbeidsomstandigheden?

Alternatief:

Antwoord:

Niet zonder meer. U dient eerst te controleren of een Nederlandse wettelijke grenswaarde is vastgesteld voor deze stof. Wanneer geen wettelijke grenswaarde is vastgesteld voor een stof dient u er zelf één vast te stellen. De DNEL kan hiervoor een referentie zijn (zie ook vraag 3.3).

Wanneer in het SDS meerdere DNEL's genoemd worden, dient u te beoordelen welke waarde(n) aansluiten bij uw situatie (zie ook vraag 3.4).

Vraag 2.15:

Zijn de maatregelen beschreven in het ext-SDS voor de beheersing van brand- en explosiegevaar voldoende?

Antwoord:

Nee. Wanneer u werkt met brandbare stoffen moet u op grond van de ATEX-regelgeving (1999/92/EC, in Nederland opgenomen in het Arbobesluit) beoordelen wat de risico's in uw bedrijf zijn op de vorming van een explosief mengsel en zonodig maatregelen treffen. U kunt hierbij denken aan een gevarenzone-indeling, het gebruik van explosie veilig materieel, schoon huishouden (ter voorkoming van stofexplosiegevaar) en maatregelen in de opslagruimte. U dient dit alles vast te leggen in een explosie veiligheidsdocument.

3 Verband tussen DNEL en Nederlandse wettelijke grenswaarde

De registrant moet volgens REACH een «afgeleide dosis zonder effect» (derived no-effect level, DNEL) bepalen ten behoeve van de beheersing van de risico's voor de menselijke gezondheid. De DNEL is een gezondheidskundige waarde, die wordt bepaald aan de hand van reeds bekende informatie en eventuele aanvullende testen. Het is ook mogelijk dat er meerdere DNEL's voor een stof beschikbaar zijn, bijvoorbeeld voor verschillende blootstellingsroutes of voor verschillende doelgroepen (zie vraag 3.4). De voorgeschreven testen zijn afhankelijk van de hoeveelheid die geregistreerd wordt²⁴. Voor stoffen die geregistreerd worden voor minder dan 10 ton/jr per registrant hoeft zelfs helemaal geen DNEL te worden afgeleid (wanneer de toxicologische data bekend zijn wordt soms ook voor deze stoffen een DNEL afgeleid). Voor degene die de stof op de markt brengt dient de DNEL (zowel voor acute als voor herhaalde blootstelling) als referentiewaarde voor de afleiding van de risicobeheersmaatregelen.

De risicokarakterisering in het chemischeveiligheidsrapport vergelijkt de blootstelling tijdens het gebruik met de vastgestelde DNEL. Als de DNEL niet wordt overschreden, is er in het kader van het chemischeveiligheidsrapport geen risico voor de menselijke gezondheid en zijn geen verdere risicobeheersmaatregelen nodig. Voor arbeidsomstandigheden voldoet dit niet altijd (zie hieronder).

Als het niet mogelijk is om een DNEL te bepalen (bijvoorbeeld omdat er geen veilige drempelwaarde bestaat, zoals bij bepaalde kankerverwekkende stoffen), moet dit duidelijk worden vermeld en gemotiveerd. Voor stoffen waarvoor geen DNEL kan

²⁴Voor registraties van 10-100 ton/jr is het niet noodzakelijk de subchronische toxiciteit (90-dagen) te testen. In plaats daarvan kan worden volstaan met een korte termijn test (28 dagen) en toepassing van een grotere extrapolatiefactor. Bij hogere tonnages zijn ook meer tests voor carcinogeniteit en effecten op de voortplanting en de ongeboren vrucht verplicht. De DNEL voor lagere tonnages heeft hierdoor niet altijd betrekking op deze mogelijke gezondheidseffecten, maar door de hogere extrapolatiefactor wordt een veiligheidsmarge ingebouwd. Waar de gegevens wel bekend zijn voor lagere tonnages, worden ze ook gebruikt bij de afleiding van de DNEL.

worden vastgesteld, is een kwalitatieve beoordeling nodig van de gezondheidseffecten door de leverancier. In het ECHA-richtsnoer²⁵ wordt deze verplichting nader ingevuld met behulp van de DMEL (derived minimal effect level; afgeleide dosis met minimaal effect). Over de afleiding hiervan bestaat echter nog veel discussie.

Naast de DNEL kent REACH ook de PNEC (predicted no-effect concentration, voorspelde concentratie zonder effect). Deze geeft aan bij welke concentratie geen effect voor het milieu te verwachten is.

De Arboregeling gaat uit van grenswaarden. Wanneer de blootstelling onder de grenswaarde blijft, is het veilig. Voor genotoxische kankerverwekkende stoffen, waarvoor geen veilige waarde is vast te stellen, geldt echter een uitzondering: daar moet de blootstelling tot een zo laag mogelijk niveau onder de grenswaarde worden teruggebracht. De grenswaarde is hier namelijk geen veilige waarde van de blootstelling, maar een waarde met een bepaald 'geaccepteerd' risico (aantal sterfgevallen extra door blootstelling aan de stof). Voor een aantal stoffen is een publieke grenswaarde vastgesteld door de overheid. Voor andere stoffen moet de gebruiker zelf een grenswaarde afleiden (private grenswaarde). De publieke grenswaarden zijn terug te vinden in de databank van de SER²⁶, evenals richtwaarden voor veel private grenswaarden (bijvoorbeeld grenswaarden die in het buitenland gelden).

Vraag 3.1:

Welke juridische betekenis hebben Nederlandse wettelijke grenswaarden en DNEL voor een werkgever?

²⁵ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/information_requirements_r8_en.pdf

²⁶ <http://www.ser.nl/nl/taken/adviserende/grenswaarden.aspx>

Antwoord:

De Nederlandse wettelijke grenswaarden voor de werkplek zijn juridisch bindend voor de werkgever. De DNEL uit REACH is alleen indirect bindend: een gebruiker moet de risico-beheersmaatregelen uit het blootstellingsscenario toepassen (of vergelijkbare maatregelen treffen), waarbij het blootstellingsscenario zodanig wordt vastgesteld dat de blootstelling onder de DNEL blijft. REACH verplicht tot het nemen van passende maatregelen om de risico's afdoende te beheersen. Blootstelling boven de DNEL kan een risico vormen. Niet voor alle stoffen is een DNEL afgeleid; dit is namelijk niet verplicht voor stoffen in lage volumes (<10 ton/jr per fabrikant) en voor tussenstoffen die onder strikt gecontroleerde voorwaarden worden toegepast. Ook voor stoffen die nog niet geregistreerd zijn is vaak nog geen DNEL bekend (registraties lopen door tot 1 juni 2018). Wanneer geen DNEL bekend is moet de gebruiker zelf een grenswaarde afleiden, zoals omschreven in de Arbowetgeving (zie ook vraag 3.3.)

Vraag 3.2:

Welke stappen moeten worden genomen wanneer de Nederlandse wettelijke grenswaarde afwijkt van de DNEL?

Antwoord:

Wanneer de Nederlandse wettelijke grenswaarde strenger (lager) is dan de DNEL, dient de werkgever aan de wettelijke grenswaarde te voldoen. Wanneer de DNEL strenger (lager) is dan de Nederlandse wettelijke grenswaarde, dan is de taak van de werkgever om na te gaan of het volgen van de strengere DNEL noodzakelijk is om gezondheidseffecten te voorkomen. Kan de werkgever niet met zekerheid aantonen dat de DNEL te streng is, dan is het uit voorzorg aan te raden om deze strengere DNEL te hanteren. Als de DNEL aantoonbaar te streng is en voor een andere grenswaarde (de wettelijke grenswaarde of een tussenwaarde) gekozen wordt, dan is op deze eigen grenswaarde de arboregelgeving van toepassing. De grenswaarde moet afgeleid worden op basis van gezondheidskundige argumenten en de onderbouwing moet in de RI&E worden opgenomen. Bij het afwijken van de DNEL en het blootstellingsscenario kunnen aanvullende REACH-verplichtingen ontstaan, bijvoorbeeld het opstellen van een eigen chemischeveiligheidsbeoordeling (downstream user rapport, zie ook vraag 2.4).

Vraag 3.3:

Wat moet ik doen wanneer er geen Nederlandse wettelijke grenswaarde voor de werkplek is?

Antwoord:

Wanneer geen publieke grenswaarde bepaald is, moet de werkgever zelf een grenswaarde vaststellen. U kunt er in dat geval voor kiezen de DNEL als grenswaarde te gebruiken. Een andere mogelijkheid is om zelf een grenswaarde af te leiden. U moet dan wel kunnen aantonen dat bij blootstelling aan deze zelf afgeleide grenswaarde geen effecten op de gezondheid te verwachten zijn. Als handreiking naar (MKB-)ondernemingen en brancheverenigingen hebben werkgevers en werknemers in de Sociaal Economische Raad (SER) de Leidraad voor het veilig en gezond werken met chemische stoffen ontwikkeld²⁷. De Leidraad sluit aan op het Arbobesluit en de toelichting daarop.

Wanneer u hierbij afwijkt van het blootstellingsscenario, is het mogelijk dat u een eigen chemischeveiligheidsrapport (downstream user rapport) moet opstellen onder REACH. Meer informatie hierover vindt u in vraag 2.4.

Vraag 3.4:

In het SDS staan meerdere DNEL's. Welke moet ik gebruiken?

Antwoord:

REACH gaat uit van meerdere DNEL's, bijvoorbeeld één voor (gezonde) werknemers en één voor de algemene bevolking (inclusief gevoelige groepen zoals kinderen, zwangeren en ouderen). De wettelijke grenswaarden voor de werkplek zijn in het algemeen afgeleid voor gezonde werknemers, omdat vaak geen informatie bekend is over de effecten op specifieke (gevoelige) groepen.

Ook is het in REACH verplicht om voor verschillende blootstellingsroutes (via de ademwegen, via de huid of bij inslikken) verschillende DNEL's af te leiden, voor zover deze blootstellingsroutes in de praktijk van belang zijn. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een stof bij inslikken (vrijwel) geen gevaar oplevert, maar wel als hij wordt ingeademd. Dit komt dan tot uitdrukking in verschillende DNEL's. De Nederlandse wettelijke grenswaarden zijn altijd afgeleid voor inhalatoire blootstelling, blootstelling via inademing.

²⁷ <http://www.veiligwerkenmetchemischestoffen.nl>

Er kunnen ook verschillende DNEL's zijn voor kortdurende blootstelling en voor langdurige blootstelling. Dit komt ook voor in het grenswaardenstelsel.

Welke DNEL u het best kunt aanhouden hangt af van de situatie. Een keuze voor de laagste waarde is altijd veilig. Bij blootstelling via meerdere routes dient u rekening te houden met de DNEL's voor alle mogelijke opnameroutes. Het kan nodig zijn om de gecombineerde blootstelling te bepalen. Bij het opstellen van het blootstellingsscenario zullen de meeste fabrikanten de DNEL's voor werknemers gebruiken. Alle blootstellingsroutes worden hierin meegenomen.

4 Beheersmaatregelen volgens het veiligheidsinformatieblad en beheersmaatregelen volgend uit de RI&E

Zowel REACH als de Arboregelgeving verplichten downstreamgebruikers en werkgevers om risicobeheersmaatregelen te nemen. Deze paragraaf geeft aan hoe aan de verplichtingen uit de twee juridische gebieden kan worden voldaan.

Opgemerkt moet worden dat de eisen van REACH ook ingegaan op consumentenbescherming en bescherming van het milieu. Deze vragen en antwoorden hebben alleen betrekking op de gezondheid en veiligheid op het werk.

Vereisten van REACH:

Zodra de downstreamgebruiker heeft vastgesteld dat zijn eigen gebruik valt onder het geïdentificeerde gebruik in het blootstellingsscenario voor de stof, moet hij voldoen aan de risicobeheersmaatregelen uit het blootstellingsscenario (zie hiervoor hoofdstuk 2 voor bijzonderheden), of aan de DNEL (zie hiervoor hoofdstuk 3 voor bijzonderheden). Als zijn gebruik niet onder het blootstellingsscenario valt, zijn er meerdere opties (zie vraag 2.4).

Indien de downstreamgebruiker die een stof of mengsel gebruikt, betwijfelt of de risicobeheersmaatregelen zoals beschreven in het veiligheidsinformatieblad geschikt en afdoende zijn, dient hij die informatie door te geven aan de vorige schakel in de keten (Artikel 34).

Vereisten van de Arboregelgeving:

De Arboregelgeving vereist dat de werkgever een risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E) uitvoert, en aan de hand daarvan beheersmaatregelen toepast in zijn bedrijf. Hij moet ook de doeltreffendheid van de risicobeheersmaatregelen beoordelen. De informatie uit het veiligheidsinformatieblad is onmisbaar in de RI&E. Wanneer hij besluit de maatregelen uit het ext-SDS te volgen, moet hij op basis van de

Arbowetgeving ook hun geschiktheid en effectiviteit in zijn situatie beoordelen.

Vraag 4.1:

Moet een bestaande RI&E worden herbeoordeeld na ontvangst van een ext-SDS?

Antwoord:

De risicobeoordeling moet worden bijgewerkt zodra nieuwe informatie dat vereist. Nieuwe informatie verstrekt in het kader van een ext-SDS kan betrekking hebben op DNEL's en risicobeheersmaatregelen (zie ook hoofdstuk 2). De risicobeoordeling hoeft niet te worden bijgewerkt wanneer de risicobeheersmaatregelen in een ext-SDS in overeenstemming zijn met de risicobeheersmaatregelen die al genomen zijn in de specifieke bedrijfssituatie. Als de maatregelen in het ext-SDS afwijken moet beoordeeld worden of de bestaande maatregelen voldoen (zie vraag 4.2).

Vraag 4.2:

Wat moet de werkgever doen indien de risicobeheersmaatregelen in het ext-SDS niet dezelfde zijn als in de bestaande RI&E?

Antwoord:

In dit geval moet de RI&E worden herbeoordeeld om te kunnen besluiten of de huidige risicobeheersmaatregelen kunnen worden gehandhaafd of dat deze moeten worden aangepast. Afhankelijk van de situatie moet bij de herbeoordeling rekening worden gehouden met verschillende aspecten.

Voorbeeld 1:

Er is een Nederlandse wettelijke grenswaarde of er is een veilige werkwijze vastgesteld voor de gebruikte stof.

De huidige risicobeheersmaatregelen kunnen in beginsel worden gehandhaafd als ze voldoen aan de naleving van de wettelijke grenswaarde of de veilige werkwijze. Als het ext-SDS een DNEL specificeert onder het blootstellingsniveau van de veilige werkwijze, moet beoordeeld worden of het noodzakelijk is het gebruik hieraan aan te passen (zie vraag 3.2). In het geval van kankerverwekkende en mutagene stoffen moet u de blootstelling minimaliseren (zie voorbeeld 3).

Voorbeeld 2:

Er is geen Nederlandse wettelijke grenswaarde of er is geen veilige werkwijze voor de gebruikte stof en de stof is niet kankerverwekkend.

De eerste stap moet zijn om de doeltreffendheid van de tot dan toe gebruikte risicobeheersmaatregelen te beoordelen. Indien met deze maatregelen voldaan wordt aan de DNEL, hoeven de risicobeheersmaatregelen niet te worden aangepast, voor zo ver de DNEL is gebaseerd op voldoende gegevens over de gezondheidsschadelijke eigenschappen van de stof (zie vraag 3.1, 3.3). In dat geval moet aan de documentatie van de RI&E een opmerking worden toegevoegd waaruit blijkt dat de doeltreffendheid van de risicobeheersmaatregelen werd gecontroleerd aan de hand van de DNEL, en de DNEL voldoende betrouwbaar is bevonden.

Als de risicobeheersingsmaatregelen geen garantie bieden voor de naleving van de DNEL en de DNEL voldoende betrouwbaar is bevonden (zie vraag 3.1, 3.3), moet de risicobeoordeling worden herzien. Daarbij dient de werkgever te worden geleid door de risicobeheersmaatregelen in het ext-SDS om overeenstemming te bereiken met de DNEL. Een andere mogelijkheid is om zelf een private grenswaarde vast te stellen die afwijkt van de DNEL (zie vraag 3.3). Dit mag echter alleen als u kunt aantonen dat bij blootstelling aan deze grenswaarde geen risico voor de gezondheid en veiligheid optreedt.

Voorbeeld 3:

De gebruikte stof is kankerverwekkend. De bescherming die tot op heden is toegepast conform de Arboregelgeving moet in het algemeen worden gehandhaafd. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het voorschrift in de Arboregelgeving om het risico te minimaliseren. Als u met behulp van de maatregelen uit het blootstellingsscenario de blootstelling nog verder omlaag kunt brengen zult u deze dus moeten toepassen. Definitieve uitspraken over de toepassing

van de risicobeheersmaatregelen voor kankerverwekkende stoffen volgens een ext-SDS zijn nog niet mogelijk. Dit *factsheet* zal worden aangevuld wanneer hierover meer duidelijkheid bestaat.

Vraag 4.3:

Is het toegestaan om risicobeheersmaatregelen toe te passen die afwijken van de risicobeheersmaatregelen beschreven in het ext-SDS?

Antwoord:

Ja. Dit is mogelijk zowel in het kader van de Arboregelgeving als in het kader van REACH. De effectiviteit van dergelijke maatregelen moet worden beoordeeld en gedocumenteerd in de RI&E.

Afwijken van de risicobeheersmaatregelen beschreven in het blootstellingsscenario kan leiden tot aanvullende REACH verplichtingen. Echter, alleen het afwijken van het blootstellingsscenario leidt niet automatisch tot een verplichting onder REACH om een apart chemische veiligheidsrapport voor te bereiden (zie ook vraag 2.3 en 2.4).

Voor verdere opmerkingen wordt verwezen naar het ECHA «Richtsnoer voor downstreamgebruikers»²⁸.

Indien uit de beoordeling van de doeltreffendheid van de risicobeheersmaatregelen volgens de Arboregelgeving blijkt dat de risicobeheersmaatregelen zoals gespecificeerd in het ext-SDS niet volstaan om aan de DNEL te voldoen, dient de downstreamgebruiker de leverancier van de stof hierover te informeren²⁹. De leverancier kan daarop het blootstellingsscenario aanpassen. Ook wanneer bepaalde risicobeheersmaatregelen uit het blootstellingsscenario niet geschikt worden geacht voor de toepassing, moet dit gemeld worden aan de leverancier.

²⁸ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/du_nl.pdf hoofdstuk 6 en verder

²⁹ Artikel 34 onder b van REACH

5 Afwijkende informatie uit REACH

Afgezien van het veiligheidsinformatieblad kent REACH aanvullende informatie die ook relevant kan zijn voor de veiligheid en gezondheid op de werkplek. Dit omvat bijvoorbeeld de informatie-eisen krachtens de artikelen 32 en 33 van REACH. Deze artikelen hebben betrekking op de verplichting van de leverancier om informatie te verstrekken in gevallen waarin een veiligheidsinformatieblad niet is vereist.

Voor deze gevallen wordt in artikel 32 bepaald dat de leverancier aan de afnemer de volgende informatie verschaft (waarvoor geen specifiek format geldt):

- informatie of de stof autorisatieplichtig is onder REACH en de bijzonderheden van eventuele beperkingen van het gebruik van de stof,
- alle andere beschikbare en relevante informatie over doeltreffende risicobeheersmaatregelen,
- het registratienummer, indien beschikbaar.

Artikel 33 regelt de communicatie van informatie over bepaalde stoffen in voorwerpen.

Vraag 5.1:

Voor welke gevaarlijke stoffen zal de werkgever in de toekomst de beschikking hebben over «alle beschikbare en relevante informatie», genoemd in artikel 32 van REACH?

Antwoord:

De werkgever kan informatie verwachten over gevaarlijke stoffen die niet zijn ingedeeld als gevaarlijk in de zin van CLP, zoals verstikkend gas of cryogene vloeistoffen. Voorts moet informatie worden verstrekt voor stoffen die niet werden getest (en dus niet konden worden geclassificeerd als gevaarlijk) omdat de leverancier bepaalde gebruiksomstandigheden en risicobeheersmaatregelen aanwezig veronderstelt (bijvoorbeeld toepassing onder strikt gecontroleerde voorwaarden). De leverancier dient dergelijke

veronderstellingen te communiceren (verder is hoofdstuk 2 van overeenkomstige toepassing).

Vraag 5.2:

Welke informatie genoemd in artikel 32 van REACH kan worden gebruikt voor de risicobeoordeling?

Antwoord:

Op grond van artikel 32 van REACH ontvangt de werkgever informatie over de eigenschappen van de stof die risicobeheersmaatregelen vereisen en informatie over autorisaties en beperkingen (zie hoofdstuk 6). Deze informatie moet u meenemen bij het opstellen van uw risicobeoordeling. Informatie over substitutiemogelijkheden kan niet worden verwacht. Verwijzingen naar substitutiemogelijkheden en voorschriften bij de autorisatie onder REACH kan ook relevant zijn voor de risicobeoordeling.

Vraag 5.3:

Wanneer hoeft een leverancier de stof niet (volledig) te testen?

Antwoord:

REACH voorziet in mogelijkheden af te zien van het testen van bepaalde eigenschappen van stoffen (waiving). Onder gespecificeerde voorwaarden kan van het testen van bepaalde eigenschappen worden afgezien indien:

- de stof op de markt wordt gebracht in hoeveelheden van minder dan 10 t / per jaar per fabrikant of importeur en niets erop wijst dat de stof een aanzienlijk risico voor de menselijke gezondheid of het milieu vormt, of
- de stof op de markt wordt gebracht in hoeveelheden van minder dan 100 t / per jaar per fabrikant of importeur; in dat geval hoeven minder gegevens te worden geleverd en is de stof dus niet volledig onderzocht, of
- het testen wetenschappelijk of technisch niet noodzakelijk of niet mogelijk is, of
- blootstelling aan deze stof kan worden uitgesloten.

Vraag 5.4:

Welke gevolgen heeft het voor werkgevers indien in het ext-SDS of in andere informatie is aangegeven dat bepaalde tests achterwege zijn gelaten?

Antwoord:

De opmerking dat is afgezien van testen voor bepaalde eigenschappen van stoffen, vertelt de werkgever dat bepaalde eigenschappen van de stof niet werden getest omdat

- de stof op de markt wordt gebracht in hoeveelheden van minder dan 1000 t / per jaar per fabrikant of importeur (en dus niet alle testen verplicht zijn), of
- er geen aanwijzingen zijn dat het betreffende gevaar van toepassing is voor de stof, of
- de leverancier van oordeel is dat de blootstelling bij alle voorziene gebruiken verwaarloosbaar is (d.w.z. dat deze duidelijk onder de DNEL of PNEC ligt), of
- strikt gecontroleerde voorwaarden voor het gebruik zijn aangetoond, zoals vereist volgens de specifieke regels voor vervoerde geïsoleerde tussenproducten (gesloten systemen), en
- is aangetoond dat - wanneer de stof wordt verwerkt in een voorwerp - de stof niet vrijkomt tijdens de levenscyclus en dat de blootstelling verwaarloosbaar is.

Ontbrekende testen (waiving) kan betrekking testen op toxiciteit op korte termijn, subchronische toxiciteit, reproductietoxiciteit en carcinogeniteit evenals op talrijke tests voor ecotoxiciteit (vooral op lange-termijn effecten).

Wanneer het ext-SDS of andere informatie aangeeft dat vanwege verwaarloosbare blootstelling of de gecontroleerde omstandigheden is afgezien van testen voor bepaalde eigenschappen van stoffen, moet de werkgever voldoen aan de gebruiksomstandigheden die daarin zijn omschreven. De stof mag niet worden gebruikt onder afwijkende gebruiksomstandigheden. (Zie eveneens vraag 2.7 tot en met 2.15)

Vraag 5.5:

Welke informatie over stoffen in voorwerpen ontvangt de werkgever?

Antwoord:

Op grond van artikel 33 van REACH ontvangt de werkgever informatie over bepaalde stoffen in voorwerpen. Dit geldt alleen voor stoffen van zeer ernstige zorg die op de kandidatenlijst voor autorisatie geplaatst zijn³⁰. De gevolgen van deze stoffen voor de gezondheid of het milieu zijn zo ernstig dat hiervoor een speciale procedure geldt (artikel 57-59 van REACH).

De leverancier (met inbegrip van de distributeur) van een voorwerp dat zo'n stof van de kandidatenlijst bevat in een concentratie van meer dan 0,1% (w/w) moet de ontvanger hiervan op de hoogte stellen. Hij moet voldoende informatie verstrekken voor een veilig gebruik van het voorwerp, waaronder ten minste de naam van die stof. Er is geen voorgeschreven model voor de mededeling van dergelijke informatie.

Onafhankelijk van REACH moet de werkgever, bij het uitvoeren van de RI&E, rekening houden met stoffen die uit voorwerpen kunnen vrijkomen, ook als deze stoffen niet op de kandidatenlijst staan.

³⁰ http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp

6 Autorisatie, vervanging, beperking van het gebruik

Autorisatie is een nieuw instrument in het kader van REACH. Autorisatieplichtige stoffen mogen niet op de markt worden gebracht en gebruikt tenzij voor het gebruik autorisatie is verleend. Mogelijke autorisatieplichtige stoffen (SVHC = substances of very high concern oftewel stoffen van zeer ernstige zorg) komen eerst op de kandidatenlijst (overeenkomstig artikel 59 van REACH) en worden, na een evaluatie, opgenomen in bijlage XIV van REACH (Lijst van autorisatieplichtige stoffen). CMR-stoffen (carcinogeen, mutageen, reproductietoxisch) zijn typische voorbeelden van stoffen van zeer ernstige zorg. Andere voorbeelden zijn PBT-stoffen (persistent, bioaccumulerend en toxisch), zPzB-stoffen (zeer persistent en zeer bioaccumulerend) en sensibiliserende stoffen.

Er zijn twee mogelijkheden voor de autorisatie van stoffen van zeer ernstige zorg:

- autorisatie wordt verleend indien het risico voor de menselijke gezondheid of het milieu afdoende is beheerst. Dit is normaliter het geval wanneer een drempelwaarde voor de effecten van zeer ernstige zorg is bepaald en de blootstelling onder die drempelwaarde blijft;
- voor stoffen waarvoor het niet mogelijk is om een drempelwaarde vast te stellen, en voor stoffen met PBT- of zPzB-eigenschappen, kan autorisatie alleen worden verleend indien de sociaal-economische voordelen opwegen tegen de risico's en er geen geschikte alternatieve stoffen of technologieën zijn.

Het autorisatiesysteem verschilt van de beperkingen van het gebruik volgens titel VIII van REACH. De beperkingen van het gebruik die vroeger beschreven werden in Richtlijn 76/769/EEG ('Verbodsrichtlijn') zijn met ingang van 1 juni 2009 opgenomen in REACH, en wel in Bijlage XVII. Een beperking beschrijft vaak de voorwaarden waaronder een stof wel mag worden gebruikt. Wanneer aan deze

voorwaarden wordt voldaan, mag de stof gebruikt worden; er hoeft geen speciale toestemming te worden aangevraagd. Als hier niet aan wordt voldaan is het gebruik verboden voor de toepassing waarvoor de beperking geldt.

Vraag 6.1:

Is gebruik toegestaan van een stof die is opgenomen in bijlage XIV van REACH (lijst van autorisatieplichtige stoffen)?

Antwoord:

Voor elke stof in bijlage XIV is een datum vastgesteld vanaf wanneer de autorisatieplicht geldt. Tot die datum is het gebruik niet beperkt, maar moet wel aan het voorschrift tot vervanging onder de Arboregelgeving worden voldaan. Na de ingangsdatum is alleen een gebruik toegestaan waarvoor autorisatie is verleend. In dat geval zijn er twee mogelijkheden:

- u kunt zelf een autorisatie aanvragen bij ECHA. De procedure hiervoor is beschreven in het 'Richtsnoer voor het opstellen van een autorisatie-aanvraag'³¹;
- uw leverancier (of een actor eerder in de keten) heeft een autorisatie aangevraagd en u gebruikt de stof volgens de voorwaarden van deze autorisatie. U moet dan nog wel aan ECHA melden dat u deze stof gebruikt (zie ook vraag 6.2).

Daarnaast kunnen specifieke toepassingen van een stof worden vrijgesteld van de autorisatieplicht. Voor dergelijke vrijstellingen kunnen speciale voorwaarden gelden waaraan moet worden voldaan (zie artikel 58 lid 1 onder e van de REACH-Verordening).

Uiteraard moet u ook bij een stof waarvoor autorisatie is verleend voldoen aan alle voorwaarden uit de Arboregelgeving.

³¹ http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/authorisation_application_en.pdf

Vraag 6.2:

Wat zijn de verplichtingen van een werkgever in zijn rol als downstreamgebruiker bij het gebruik van een autorisatieplichtige stof?

Antwoord:

Een downstreamgebruiker kan een autorisatieplichtige stof gebruiken, onder voorwaarde dat zijn gebruik in overeenstemming is met de voorwaarden van de autorisatie. Hij dient zijn gebruik binnen drie maanden te melden aan ECHA (artikel 66 van REACH).

Daarnaast moet hij ervoor zorgen dat de blootstelling is teruggebracht tot een niveau zo laag als technisch en praktisch mogelijk is (artikel 60 lid 10 in combinatie met artikel 56 lid 2 van REACH). Dit overlapt met de eisen van de Arboregelgeving.

Vraag 6.3:

Moet de werkgever aanvullende maatregelen nemen voor de stoffen op de kandidatenlijst van REACH voor autorisatie?

Antwoord:

Nee, de opname van een stof in de kandidaat-lijst houdt geen extra verplichtingen in. U moet voldoen aan de gebruikelijke voorwaarden onder zowel REACH als de arbo- (en milieu-) regelgeving. Echter, de gebruiker moet zich ervan bewust zijn dat als een stof op de kandidatenlijst voor de toelatingsprocedure volgens REACH staat, in een later stadium het gebruik van die stof niet meer mogelijk kan zijn of alleen mogelijk is onder bijzondere voorwaarden. De plaatsing op de kandidatenlijst geeft u de mogelijkheid om al vroegtijdig de mogelijkheden van vervanging van de stof te overwegen. De plaatsing van een stof op de kandidatenlijst zegt niets over de datum van aanvang van een autorisatieprocedure onder REACH.

Vraag 6.4:

Is het bestaan van een autorisatie volgens REACH, voldoende om aan de verplichting tot substitutie in de Arboregelgeving te hebben voldaan?

Antwoord:

Nee. De toelating van een gebruik onder REACH betekent géén vrijstelling voor de werkgever van het beoordelen van de mogelijkheid van substitutie volgens de Arboregelgeving.

De conclusies van het autorisatiesysteem onder REACH op basis van een sociaal-economische analyse

kunnen niet automatisch worden overgenomen. Ze kunnen vaak wel waardevolle informatie leveren voor het beoordelen van de mogelijkheid van substitutie zoals in de Arboregelgeving genoemd wordt.

In de gevallen waarin autorisatie onder REACH wordt verleend omdat het risico afdoende wordt beheerst, is niet voldaan aan het vereiste van de Arboregelgeving om te zoeken naar een minder gevaarlijk alternatief. Het zoeken naar alternatieven moet worden uitgevoerd en worden gedocumenteerd.

Bovendien vereist REACH dat gebruikers van een autorisatieplichtige stof hun gebruik aan ECHA melden (artikel 66).

Vraag 6.5:

Is het gebruik toegestaan van een stof die is opgenomen in bijlage XVII van REACH (beperking van het gebruik)?

Antwoord:

Ja, een dergelijke stof kan worden gebruikt zolang het eigen gebruik voldoet aan de voorwaarden die genoemd zijn in bijlage XVII van REACH (zie artikel 67 lid 1 van REACH). Bijlage XVII van REACH kwam op 1 juni 2009 overeen met bijlage I van de voormalige Richtlijn 76/769/EEG. Daarna zijn er wijzigingen in deze bijlage aangebracht.

Naleving van de voorwaarden van de beperking op grond van REACH betekent niet automatisch dat u ook aan de Arboregelgeving voldoet. U moet dus altijd een risicobeoordeling maken en op basis hiervan beheersmaatregelen nemen.

Vraag 6.6:

Hoe krijgt de werkgever informatie over autorisaties (stoffen in bijlage XIV) en beperkingen van het gebruik (stoffen in bijlage XVII)?

Antwoord:

Informatie over autorisaties is opgenomen in het veiligheidsinformatieblad (rubriek 15) en het etiket. Informatie over beperkingen wordt verstrekt in rubriek 15 van het veiligheidsinformatieblad. Het veiligheidsinformatieblad moet worden bijgewerkt nadat autorisatie is verleend, geweigerd of gewijzigd, of een beperking is opgelegd.

Voor stoffen en mengsels waarvoor geen veiligheidsinformatieblad is vereist, dient de leverancier de ontvanger van de stof of het mengsel van stoffen te informeren over de toelating die is verleend, gewijzigd of geweigerd en details te

verstrekken van een eventuele beperking op grond van artikel 32. Er is geen voorgeschreven format voor deze informatie.

De Commissie publiceert het nummer van de autorisatie en de onderbouwing van het besluit over autorisatie of beperking van het gebruik in het Publicatieblad van de Europese Unie³². Informatie over autorisatie is ook te vinden op de ECHA website³³.

³² http://publications.europa.eu/official/index_nl.htm

³³ http://echa.europa.eu/consultations/authorisation_en.asp

Bijlage 1

Afkortingen en definities

Blootstellingsscenario:

de reeks voorwaarden waarin wordt beschreven hoe de stof wordt vervaardigd of gedurende de levenscyclus wordt gebruikt en hoe de fabrikant (of importeur) downstreamgebruikers aanbeveelt de risico's voor mens en milieu te beheersen.

CMR-stoffen:

kankerverwekkende, mutagene en reprotoxische stoffen

Distributeur:

elke natuurlijke of rechtspersoon die is gevestigd binnen de Gemeenschap, met inbegrip van detailhandelaren, die een stof als zodanig of in een mengsel, uitsluitend opslaat en in de handel brengt ten behoeve van derden. (REACH-verordening, artikel 3 lid 14)

DMEL:

Afgeleide dosis met minimaal effect

DNEL:

Afgeleide dosis zonder effect

Downstreamgebruiker:

elke in de Gemeenschap gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon, andere dan de fabrikant of de importeur, die gebruik maakt van een stof, op zichzelf of in een mengsel, gedurende zijn industriële activiteiten of beroepsactiviteiten. Distributeur en consumenten zijn geen downstreamgebruikers. Een wederimporteur wordt op grond van artikel 2 lid 7 onder c beschouwd als een downstreamgebruiker. (REACH-verordening, artikel 3 lid 13)

ECHA:

Europees Agentschap voor chemische stoffen

ext-SDS:

uitgebreid veiligheidsinformatieblad: veiligheidsinformatieblad dat een of meer blootstellingsscenario's bevat in een bijlage.

Fabrikant:

een in de Gemeenschap gevestigde natuurlijke of rechtspersoon die een stof produceert of vervaardigt. (REACH-verordening, artikel 3 lid 9)

Gebruik:

elke vorm van verwerking, formulering, verbruik, opslag, bewaring, behandeling, overbrenging in recipiënten, overbrenging van de ene recipiënt naar de andere, vermenging, vervaardiging van een voorwerp of elke andere gebruikmaking (REACH-verordening, artikel 3 lid 24)

Geïdentificeerd gebruik:

onder «geïdentificeerd gebruik» wordt verstaan het gebruik van stoffen, als zodanig of in een mengsel, zoals beschreven door iemand in de toeleveringsketen. Een blootstellingsscenario heeft altijd betrekking op een of meer geïdentificeerde gebruiken van een stof of mengsel

Grenswaarde:

grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling

Invoer:

het binnen het douanegebied van de Gemeenschap brengen (REACH-verordening, artikel 3 lid 10).

Importeur:

iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon in de Gemeenschap gevestigde die verantwoordelijk is voor de invoer. (REACH-verordening, artikel 3 lid 11)

Kandidaat-lijst:

Lijst van (zeer ernstige zorg-) stoffen die kandidaat zijn voor opname in bijlage XIV (trefwoord: autorisatie).

PBT:

persistente, bioaccumulerende en toxische stof

Productie:

productie of extractie van stoffen in natuurlijke toestand (REACH-verordening, artikel 3 lid 8)

RI&E:

Risico-inventarisatie en –evaluatie, de beoordeling van de risico's en het vaststellen van maatregelen om die risico's te beperken die de basis vormt van het Arbobeleid. In het geval van werken met gevaarlijke stoffen is een belangrijk onderdeel van de RI&E een beoordeling van de blootstelling aan die stoffen.

Risicobeheersmaatregelen, risicobeperkende maatregelen, controlemaatregelen: De termen «risicobeperkende maatregelen» zijn «maatregelen voor risicobeheer» worden als synoniemen gebruikt. Hiermee worden maatregelen bedoeld die een gebruiker neemt om de blootstelling en andere risico's te beperken.

SDS:

veiligheidsinformatieblad

Veiligheidsinformatieblad:

een instrument voor het doorgeven van informatie over de veiligheid van stoffen en mengsels, inclusief de hele keten tot aan de downstreamgebruiker, waaronder informatie uit de relevante chemischeveiligheidsrapporten. Het is bedoeld om professionele gebruikers de noodzakelijke informatie en advies te geven voor de behandeling van stoffen en mengsels, zodat gebruikers in staat zijn om de nodige risicobeheersmaatregelen te nemen met betrekking tot de bescherming van de menselijke gezondheid en veiligheid op de werkplek, en de bescherming van het milieu.

“waiving”:

onder bepaalde voorwaarden afzien van het testen van bepaalde gevaarseigenschappen van stoffen (REACH verordening opgenomen en bijlage XI)

zPzB:

zeer persistent en zeer bioaccumulerend

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie

Inspectie Leefomgeving en Transport
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

